

Павленко Вікторія Вадимівна

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри масової та міжнародної комунікації
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

Павленко Виктория Вадимовна

*кандидат филологических наук, доцент,
доцент кафедры массовой и международной коммуникации
Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара*

Pavlenko Viktoriia

*Candidate of Philological Sciences, Docent,
Docent (Associate Professor) of the Mass and International Communication Department
Oles Honchar Dnipro National University*

РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ ПОДІЙ У СІРІЇ В БРИТАНСЬКОМУ ВОЄННОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ СОБЫТИЙ В СИРИИ В БРИТАНСКОМ ВОЕННОМ МЕДИАДИСКУРСЕ

THE REPRESENTATION OF SYRIAN EVENTS IN BRITISH WAR MEDIA DISCOURSE

Анотація. У статті розглядаються особливості репрезентації сучасних подій у Сирії в британському воєнному медіадискурсі. Визначаються концепти, які характеризують ситуацію в Сирії в період з грудня 2017 р. по лютий 2018 р. Зазначається зміна акценту із повідомлень про суто бойові дії на опис почуттів звичайних людей, які опинились у центрі озброєного конфлікту. Доводиться зв'язок семантичного наповнення та функціонування концептів у воєнному медіадискурсі із загостренням ситуації.

Ключові слова: воєнний медіадискурс, концепт, контекст, контекстуальна модель.

Аннотация. В статье рассматриваются особенности репрезентации современных событий в Сирии в британском военном медиадискурсе. Определяются концепты, которые характеризуют ситуацию в Сирии в период с декабря 2017 г. по февраль 2018 г. Отмечается смена акцента с сообщений только о боевых действиях на описание чувств обычных людей, которые оказались в центре вооруженного конфликта. Доказывается связь семантического наполнения и функционирования концептов в военном медиадискурсе с обострением ситуации.

Ключевые слова: военный медиадискурс, концепт, контекст, контекстуальная модель.

Summary. The article deals with the peculiarities of representation modern Syrian events in British war media discourse. The concepts which characterize the situation in Syria from December 2017 till February 2018 are defined. The author emphasizes points out the change in emphasis from the reports only about warfare to the description of people's feelings who found themselves in the center of armed conflict. The link between concept semantic meaning and its functioning in war media discourse is proved to be connected with the worsening of the situation.

Key words: war media discourse, concept, context, context model.

Вступ. У другій половині ХХ ст. значної популярності набувають дослідження різних типів дискурсу, що пов'язано із бурхливим розвитком відносно молодій науки — дискурсології. Теоретичну базу з дискурсології закладено в роботах Т. ван Дейка, Д. Матесон, М. Телбот, М. Макарова, В. Борботько, Є. Кожемякіна, К. Серажим, Л. Су-

прун, М. Бутиріної та ін. Однак воєнний медіадискурс залишився поза увагою вчених. Утім його ґрунтовне дослідження, на нашу думку, уможливило б розробку не лише механізмів правильного декодування певної воєнної події одержувачем повідомлення, але й підходів до формування адекватної картини світу в умовах конфлікту.

Постановка завдання та методи дослідження. Головна мета статті — проаналізувати особливості подання новин про події в Сирії у британському воєнному медіадискурсі. Зрозуміло, що в межах однієї статті неможливо здійснити ґрунтовний аналіз усіх новин цієї тематики в британському воєнному медіадискурсі, тому автор зосередилась лише на публікаціях *The Guardian* (грудень 2017 р. — лютий 2018 р.). За метод дослідження обрано контент-аналіз.

Результати дослідження. Воєнний медіадискурс не є інституційним типом дискурсу. Це означає, що відправник повідомлення не виступає як представник «військового» соціального інституту, а отже і формує медіа повідомлення інакше, з огляду на те, що одержувач цього повідомлення — людина необізнана у воєнній специфіці. Крім того, відправник повідомлення повинен враховувати і той факт, що він і одержувач повідомлення від самого початку мають різні контексти для сприйняття певної воєнної події. Тобто, відправник знаходиться у центрі воєнної події, а одержувач — зазвичай, далеко від неї. Для того, щоб одержувач вірно декодував воєнну подію, відправнику необхідно володіти механізмом побудови повідомлення на основі максимального зближення їх контекстів.

Спочатку події в Сирії представлені в британському воєнному медіадискурсі досить нейтральними концептами «unrest», «protest», «revolution» («заворушення», «протест», «революція», весна 2011 р.). Репрезентація цих подій формує уявлення реципієнта про них, як про справедливі дії громадян проти існуючого жорстокого режиму президента Башара. Але через деякий час ситуація загострюється і на перший план у повідомленнях виходять бойові дії.

Аналіз публікацій *The Guardian* за грудень 2017 р. — лютий 2018 р. показав, що всі події подаються із підсиленою конотативною окрасою: «blatant crimes», «hell on earth», «miserable situation», «atrocities of war», «flagrant war crimes», «the massacre of the 21st century», «abhorrent situation», «relentless bombing» («жахливі злочини», «ад на землі», «сумна ситуація», «звірство війни», «страшні воєнні злочини», «різня 21-го сторіччя», «огидна ситуація», «безжалісне бомбардування») [1].

Якщо в 2011–2014 рр. у центрі повідомлень були воєнні дії, то зараз велика увага приділяється не лише опису суто бойових дій, але й почуттям звичайних людей, які опинились в цій ситуації, їх побуту на тлі війни (частину їжі доставляють контрабандою; у людей немає грошей на їжу і опалення; приголомшлива ціна на хліб: «...a basic portion of bread costing a staggering 85 times as much as in Damascus 10 miles away» — «мінімально потрібна порція хлібу має приголомшливу ціну у 85 разів більшу ніж у Дамаску, який знаходиться за 10 миль» [1]). Оцінка подій, що відбуваються, подається через висловлювання різних людей: торговця з Думи,

який тулиться із родиною в руїнах його магазину; колишнього повстанця, який розчарувався в обіцянках і жалкує, що не загинув разом із своїми товаришами; матері чотирьох дітей, яких нічим годувати — всі ці люди майже зневірилися у будь-якому поліпшенні, навпаки, вони вважають, що «what comes next will be worse than yesterday» — «те що буде завтра, буде гірше за вчора» [1]. Підсилюють жахливість ситуації і висловлювання лікарів з Міжнародного Червоного Хресту, які наголошують на тому, що поранені жертви вмирають лише тому, що своєчасно не отримують допомоги через постійне бомбардування; багато людей страждають від недоїдання, тому що не можуть вийти із укриття: «Just a cup of water or a piece of bread may cost a man his life because he is under attack from missiles» — «Навіть чашка води та шматочок хліба можуть коштувати людині життя, тому що вона знаходиться під ударами ракет» [1]. Такий прийом дозволяє відправнику повідомлення застосувати комунікаційні механізми максимального зближення контекстів відправника і одержувача воєнного повідомлення, майже помістити реципієнта у контекст воєнної події та вербалізувати контекстуальну модель «the Syrian and Russian governments meant to harm the civilian population» («російський та сирійський уряд мають намір знищити мирних мешканців») [1]. Змінюється і семантичне наповнення деяких концептів. Найяскравіший приклад — концепт «massacre» («різня»), який на початку конфлікту пов'язувався виключно із бойовими діями, у лютому 2018 р. характеризує вже загальний стан подій. Тобто, не лише бойові дії, але й ситуація загалом (знедолені люди, зруйновані будинки, виснажена країна, яку розривають на частки) являє собою «the massacre of the 21st century». Концепт «malnutrition» («нестача їжі»; «неправильне харчування через неадекватне чи незбалансоване прийняття поживних речовин» [2]) у мирній ситуації все ж таки не має такої жахливої окраси, як у воєнному медіадискурсі, де він характеризує усю безвихідь ситуації для людей, які змушені ховатись в руїнах і страждати від голоду і спраги.

Висновки. Отже, дослідження репрезентації подій у Сирії з грудня 2017 р. по лютий 2018 р. показало, що в британському воєнному медіадискурсі на перший план, окрім бойових дій, виходить передача почуттів і жахливого стану людей, які опинились у центрі озброєного конфлікту. Це допомагає відправнику повідомлення сприяти формуванню у одержувача воєнного повідомлення певної контекстуальної моделі і правильного декодуванню подій, що відбуваються. Семантичне наповнення деяких концептів змінюється в воєнному медіадискурсі залежно від загострення ситуації. Подальше вивчення цих семантичних змін у концептах дозволить розробити механізми правильного декодування контекстуальної моделі війни реципієнтом.

Література

1. The Guardian. (2018) Retrieved from: <https://www.theguardian.com> (in English).
2. Webster Dictionary. (2018) Retrieved from: <https://www.merriam-webster.com/dictionary> (in English).